

MINISTERSTVO VNITRA

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu
k zákonu o státní službě

Závěr č. 3

**ze zasedání poradního sboru náměstka ministra vnitra pro státní službu k zákonu
o státní službě ze dne 8. dubna 2016**

Výjimka z předpokladu vzdělání

Výjimku z předpokladu vzdělání podle § 201 zákona o státní službě nebylo možno při přijímání do služebního poměru udělit dosavadním zaměstnancům, kteří nedosáhli aspoň středního vzdělání s maturitní zkouškou.

Odůvodnění

Poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu se zabýval otázkou, kterým dosavadním zaměstnancům v rámci aplikace přechodných ustanovení zákona o státní službě bylo možno při přijímání do služebního poměru udělit výjimku z předpokladu vzdělání a kterým nikoliv, a to ve vztahu k jimi dosaženému stupni vzdělání.

Dosavadní zaměstnanci ve správních úřadech, kteří postupem podle přechodných ustanovení zákona o státní službě přecházeli koncem roku 2015 z pracovního do služebního poměru, měli nárok na přijetí do služebního poměru na základě své žádosti, pokud splňovali mj. i předpoklad vzdělání. Zároveň však zákon o státní službě, coby výjimku z tohoto pravidla, umožnil i přijetí některých dosavadních zaměstnanců ve správních úřadech, kteří předpoklad vzdělání nesplňovali. Tento postup je upraven v § 201 zákona o státní službě.

Podle tohoto ustanovení dosavadního zaměstnance, který se při výkonu práce v pracovním poměru dlouhodobě osvědčil, přestože nesplňoval pro požadované činnosti předpoklad vzdělání podle právního předpisu o platových poměrech zaměstnanců orgánů státní správy, mohl služební orgán přijmout do služebního poměru a zařadit na služební místo, na kterém bude vykonávat službu obdobného obsahu, jaký měl jeho druh práce v pracovním poměru, i v případě, že pro toto služební místo nesplňoval stanovené vzdělání podle § 7 odst. 2 písm. c) až e) zákona o státní službě (vyšší odborné vzdělání či vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském nebo magisterském studijním programu).

Z argumentu logického výkladu práva a contrario (důkaz z opaku) ve vztahu k odkazu na § 7 odst. 2 písm. c) až e) v § 201 odst. 1 in fine zákona o státní službě vyplývá, že pokud bylo pro služební místo stanoveno střední vzdělání s výučním listem nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou [§ 7 odst. 2 písm. a) nebo b) zákona o státní službě], dosavadní zaměstnanec musel předpoklad příslušného vzdělání splňovat, jinak jej nebylo lze do služebního poměru přijmout a zařadit na konkrétní služební místo. Udělení výjimky podle § 201 zákona o státní službě nebylo v těchto případech možné.

Z argumentu logického výkladu práva a minori ad maius (od menšího k většímu) dále vyplývá, že pokud nelze dosavadnímu zaměstnanci se středním vzděláním bez maturitní zkoušky udělit výjimku z předpokladu vzdělání, přijmout jej do služebního poměru a zařadit na služební místo v 6. až 9. platové třídě, tím spíše mu nelze poskytnout výjimku, přijmout jej do služebního poměru a zařadit na služební místo v 10. a vyšší platové třídě. Dosavadní zaměstnanec s dosaženým středním vzděláním s výučním listem může být přijat do služebního poměru a zařazen na služební místo pouze v 5. platové třídě. Z výše uvedeného vyplývá, že dosavadní zaměstnanec, který dosáhl základů vzdělání, základního vzdělání a střední vzdělání nemůže být přijat do služebního poměru vůbec.

Jedním z pilířů právní úpravy státní služby vedle principu transparentnosti a depolitizace státní správy je i princip profesionalizace, ke kterému má kromě komplexního systému vzdělávání státních zaměstnanců a systému jejich hodnocení přispět i úprava předpokladů a požadavků, které musí splňovat žadatel o přijetí do služebního poměru. Sledováním principu profesionalizace státní správy lze teleologickým výkladem právní úpravy dojít k tomu, že zákonodárce odkazem na § 7 odst. 2 písm. c) až e) v § 201 odst. 1 in fine zákona o státní službě vymezil vzdělání (vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském nebo magisterském studijním programu), jež lze nahradit udělením výjimky (za podmínky dlouhodobého osvědčení se dosavadního zaměstnance), přičemž chybějící vzdělání nižšího stupně (střední vzdělání s maturitní zkouškou, resp. střední vzdělání s výučním listem) nahradit nelze.

Uvedené závěry jsou obsaženy i v metodickém pokynu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2015, kterým se stanoví podrobnosti ke vzniku služebního poměru dosavadních zaměstnanců ve služebních úřadech. V čl. 7 odst. 1 je mj. uvedeno, že zařadit na služební místo [pro které nesplňuje stanovené vzdělání podle § 7 odst. 2 písm. c) až e) zákona o státní službě] lze jen osobu, která dosáhla minimálně středního vzdělání s maturitní zkouškou (nikoliv tedy osobu, která dosáhla pouze středního vzdělání s výučním listem).

Stejně tak odborná literatura nepřipouští možnost prominout nedostatek středního vzdělání s výučním listem a s maturitní zkouškou (srov. Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 708; Zákon o státní službě s poznámkami. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 287).

S ohledem na skutečnost, že v určitém počtu případů byli v rámci aplikace přechodných ustanovení zákona o státní službě přijati do služebního poměru dosavadní zaměstnanci, kteří nedosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou, resp. středního vzdělání s výučním listem, poradní sbor náměstka ministra vnitra pro státní službu se zabýval otázkou možností nápravy takových rozhodnutí o přijetí do služebního poměru.

Za účelem nápravy tohoto protiprávního stavu a zajištění jednotného přístupu služebních orgánů k dosavadním státním zaměstnancům bude nezbytné zrušit, resp. změnit vydaná rozhodnutí, kterými byli dosavadní zaměstnanci, již nedosáhli středního vzdělání s maturitní zkouškou, přijati do služebního poměru a zařazeni na služební místa v 6. a vyšších platových třídách, a kterými byli dosavadní zaměstnanci, již nedosáhli středního vzdělání s výučním listem, přijati do služebního poměru a zařazeni na služební místa v 5. a vyšších platových třídách.

Vzhledem k tomu, že výše uvedená rozhodnutí o přijetí do služebního poměru jsou již pravomocná, lze zjednat nápravu pouze v rámci přezkumného řízení podle § 94 a n. správního řádu a rozhodnout podle § 190 zákona o státní službě o nepřijetí dotčených zaměstnanců do služebního poměru proto, že nesplňují předpoklad podle § 25 odst. 1 písm. e) zákona o státní službě.